

Paul Doru Mugur

Psihonautica

CUPRINS

Psihonautul	7
zerlendi@shambhala.com	23
Home alone 5.0	39
Sindromul Pessoa	49
Digital dreams	80
Simultantul	86
Un telefon de pe Marte	154
Pitici pe creier	163
Minimalistul	192
Al șaselea soare	212

PSIHONAUTUL

*il allait lentement, le plus lentement possible pour que
son âme pût éventuellement rattraper son corps*

Henri Michaux

BĂI, VOI DE ACOLO. Băi, ăștia cu webu', fiți atenți, băi, că nu e de glumă. Știu, vi se par cool toate jucăriile astea, chat online, e-groupuri, gifuri animate *and all that crap*, dar fiți atenți, fraților, că vă jucați cu focul. Până nu demult, eram și eu ca voi, chat în sus, chat în jos, îmi făceam freza prin web-camuri *all day long*.

Cunosc pe dinafară poezia: MP3-uri marfă și filme pe de-a moaca, animații flash, vă spun, și eu votam până deunăzi cu mâna pe mouse.

Măi flăcăi, vă sfătuiesc sincer, renunțați la trucurile astea cât mai aveți timp, căci computerul e ca lampa lui Alladin, dacă o freci greșit o dată, îi sare duhului muștarul și după aia, pa Alladin. Cum te cheamă, băiețăș? Păi, ala-bala-portocala.

Pe bune, nu mă dau rotund, am bungit computere de când mă știu, pentru mine cei șapte ani de acasă au fost șapte ani de jocuri pe calculator.

La șaișpe ani eram deja hacker cu hârtiile în regulă, m-au angajat băieții de la o firmă din oraș să mă ocup de programe de protecție antivirus. Vechea poveste: lupul paznic la oi. Și zău că nu-mi recit acum CV-ul ca să mă dau rotund, ci doar ca să nu credeți că sunt unul din ăia de leagă mufa de la zip la storcătorul de fructe.

La optsprezece ani am investit și eu ceva bănuți într-o companie care vindea tot felul de chestii prin internet și, după câteva luni, le ziceam bună dimineța lui nen-tu Clinton și tanti Hillary dintr-un căsoi de vizavi cu piscină și gazon englezesc. Din nefericire, conform schemei, bănuții ăștia grămadă ușurel au venit, ușurel au plecat. Rămășițele le-am băgat în jocuri (moartea mea) și într-o chichineață de studio în Williamsburg. Și, cum vă spuneam, jocuri și iar jocuri. Nu prea mă omoram eu după sofisticării gen Warcraft, Black and White sau mai știu eu ce strategii, nu nene, mă fâțâiam toată ziua prin labirinturi și cotloane culegând tot felul de obiecte și împușcând la spiriduși și monstruleți.

Ronțăiam chipsuri și bagelși cu brânză topită și somon, drinkuiam la ice tea-uri și mă jucam până mi se lipea scaunul de fund.

Totul a început cu elicea ventilatorului. Stăteam întins pe spate pe patul din dormitor, cu o țigară în mâna stângă, nu mă gândeam la nimic special, știți cum e, *just chilling out*.

În cameră, zăpușeală ca-n junglă, dacă ați avut vreodată plăcerea să vă deshidratați prin Nueva York în luna iulie, *you know what I mean.*

Cum vă zic, priveam așa în sus, fără vreo direcție sau intenție specială și, deodată, văd cum elicea ventilatorului încetinește, cele cinci palete se învârt din ce în ce mai lent, până înțepenesc în aerul cleios ca o caramela lipită de măsea.

„S-a oprit curentul“, mi-am zis atunci, dar lumina era în continuare aprinsă și de pe stradă veneau niște zgomote bizare, ca un fel de mormăituri. La fel de brusc, elicea a reînceput să se învârtă, creând acel cerc rotitor pe tavan.

După câteva zile, chestia s-a repetat, însă de data asta a durat mai mult; m-am dus și în bucătărie și am dat drumul ventilatorului de acolo, care a început și el să se învârtă ca într-un film derulat cu încetinitorul.

Nu știam ce să cred, până când, într-o după-amiază, m-am trezit la ușă cu vecinul meu Virgil, un tip de culoare din Jamaica, înnebunit după jazz. Virgil mi-a zâmbit cu gura până la urechi și mi-a aruncat în brațe un morman de discuri prăfuite și murdare, adunate, probabil, din vreun coș de gunoi, și mi-a zis:

„Common white boy, let's see what's going on with these vinils.“

Am cotrobăit prin garaj vreo douăzeci de minute până am găsit o râșniță din tinerețe, pe care babacu' asculta adesea single-urile lui Elvis, și după aia m-am spetit cu ea până sus. Am luat un disc la întâmplare și am așezat cât se poate de atent acul bont pe el.

Camera s-a umplut de niște sunete zgâriate de trompetă, Virgil dispăruse, scotocea probabil prin frigider după ceva rece.

Muzica era marfă, era un Gillespie din vremurile lui bune. Deodată, Virgil intră în living cu o expresie pe față de parcă ar fi avut crampe la stomac. Își acoperi urechile cu mâinile și îmi strigă ceva.

Nu auzeam nimic din ce spune, dar gesturile lui nu aveau nevoie de prea multe explicații, așa că am oprit muzica.

„Ce e cu miorlăiturile astea? Băi, fraiere, ai pus discul pe 78. Nu-ți dai seama că se învârte prea repede, n-ai mai văzut niciodată pick-up?“

Nu i-am răspuns. Ce puteam să-i spun. Am schimbat viteza la cât zicea el, dar notele erau hiperlăbărite și cântecul părea interpretat de o fanfară funerară.

După ce a plecat Virgil, am pus din nou discurile pe 78 și le-am ascultat pe toate cu atenție. Începeam să mă prind de fază. M-am dus la casetofon și mi-am pus o casetă cu Dylan pe fast-forward. Se auzea perfect, o puteam asculta fără nicio problemă. Am deschis videoplayer-ul și mi-am pus *Breakfast at Tiffany's*, filmul meu preferat. Am revăzut tot filmul în 4 minute și 37 de secunde.

Deodată, brusc, nu se știe cum, nu se știe prin ce minune, aveam timp. Toată viața visasem să nu mai fiu nevoit să alerg de colo-colo ca o minge de ping-pong, și acum, uite, acest cadou neașteptat. De fericire, pluteam. Toate sutele de fișiere cu MP3-uri neascultate. Toate filmele pe care tot amânasem să le văd. Vânzătoarea de la BlockBuster s-a uitat la mine

de parcă aş fi fost picat din lună când m-a văzut ieşind cu treizeci de VCR-uri în braţe.

Apoi toate jocurile. Treceam acum direct pe ultimul nivel şi îi frigeam pe toţi prăpădiţii de monştri de le cădeau biţisorii din carapace.

Aveam câteva priorităţi. De exemplu, insolentul ăla de Deep Blue. Cât se poate de urgent, trebuia pus la locul lui.

M-am antrenat *illico presto* online şi câteva mii de bliţuri câştigate şi câţiva maeştri internaţionali altoiţi mai încolo m-au făcut să le telefonez tipilor de la IBM şi să le spun că vreau să fac o partidă cu hardughia lor.

Băieţii s-au lăsat greu, dar după ce le-am arătat performanţele mele de pe internet, până la urmă au fost de acord să ne întâlnim pentru o partidă amicală.

I-am tras-o lui nenea Blue cu 19 la 0, şi în ultima partidă, după cât de prost a jucat, cred că i-au cam sărit vreo două sau trei siguranţe.

„Faster than light“, scria cu litere de o şchioapă pe prima pagină din *The New York Times*. „Un tânăr din Brooklyn îl bate pe Deep Blue fără să piardă nicio partidă.“

Eram din nou pe creastă. Bani reîncepuseră să curgă. Am rămas în Williamsburg, pentru cine nu cunoaşte Brooklynul, vă rog să mă credeţi pe cuvânt că ăsta e singurul cartier marfă din zonă, dar m-am mutat într-un loft în care puteai liniştit să parchezi vreo şase Lincolnuri d-alea tren, şi asta fără să le sară vopseaua.

Peste noapte, devenisem omul zilei. Telefonul meu suna acum ca la Penn Station, în conturile de e-mail primeam

sute de mesaje de la fani, deodată toată lumea mă iubea și se interesa în fiecare clipă de sănătatea mea fragilă.

Într-o seară eram în barul lui Tarantino din East Side, „Good Guy Eddie“, mă cam matolisem și tipul părea cool. Mi-a spus că-l cheamă Larry Wachowski și că pasiunea lui e să facă filme. Mi-a povestit câte ceva despre *Matrix*, ideea mi s-a părut destul de OK și atunci i-am vândut și eu pontul cu viteza. *Speed, man, speed is the key to the kingdom*, i-am zis. Mi-a mulțumit entuziasmat și, cum Keanu Reeves și cu mine semănăm ca doi purici de plante, am auzit că filmul a avut destul de mult succes. Hei, *just kidding*, ce e mai interesant însă este că așa a auzit lumea de psihonauți. Dar să nu încep de pe-acum să anticipez.

Chestia mai nașpa este că începusem să-mi pierd gustul și mirosul. Circuitele mele neuronale deveniseră probabil atât de rapide, încât nu mai înregistram informații venite prin canalele mai lente. Am început să mănânc din ce în ce mai condimentat, până când nici cei mai piperati ardei nu mă mai atingeau. Dacă nu sunteți înnebuniți după mâncarea mexicană, Red Savina Habaneros nu vă spun probabil nimic. Ei bine, un trăsnet, pe numele lui Wilbur Scoville, pasionat de mâncăruri ardeiate, și-a pierdut timpul clasificând toți Hot Chili Paperșii din lume. Ardeilor capia le-a dat nota zero, iar aruncătoarelor de flăcări de le zice Red Savina Habaneros le-a dat un punctaj care poate să urce până la jumătate de milion dacă sunt proaspeți și bine pregătiți. Înmulțiți juma' de milion cu o tonă, ca să vă dați seama cam de câtă apă ar cam fi nevoie să vă stingă iușcala din gură. Un cutremur cu intensitatea

diavolilor ăștia roșii ar fi un fel de remake după Big Bang. Bucătarii mexicani și indieni ajunseseră să mă cunoască toți ca pe un cal breaz. *The crazy guy that eats fire for food*. Din nefericire, m-am ales urgent cu niște hemoroizi pe cinste și vreo trei săptămâni n-am mai putut să mă așez pe scaun de durere. Așa că a trebuit să renunț la sportul cu ardeii înainte de a stabili vreun record în domeniu.

Băieții de la NASA se gândesc la tot. Printr-o comandă specială am reînceput să mănânc numai mâncare gătită pentru cosmonauți, care stimulează simțul gustului, scurt-circuitând cumva papilele gustative. Cum fac, habar n-am, prospectul e atât de anapoda scris, încât nu m-ar mira să fie vorba despre niscai secrete militare. Plăteam acum pentru micul-dejun leafa pe o lună a unui taximetrist din Bahrain, *if you are a taxi driver in Bahrain, you know for sure what I mean*.

Nu-mi amintesc cum am dat de site. Psihonautica făcea parte din acea categorie de e-zone care pentru accesare necesită o viteză cu mult peste capacitățile de reacție ale surferilor obișnuiți. Când încercați să accesați un site psihonaut, primiți invariabil mesajul „site not found“. Doar un psihonaut poate citi într-o fracțiune de secundă informațiile de acolo. Hiperlinkurile dispar mai repede decât ai clipi. Psihonauții folosesc webul nu numai ca suport pentru rețelele lor underground, ci și ca pe o foarte profitabilă sursă de venituri, de aceea este necesar să mențină un cât se poate de *low profile*.

Ei mai folosesc imensa capacitate computațională a webului pentru a rezolva tot felul de probleme complicate care

depășesc cu mult capacitatea operațională a computerelor obișnuite. Pentru asta, sunt plătiți regește de diferite corporații foarte interesate să aibă soluțiile înaintea competitorilor, care, bineînțeles, nu pun niciodată întrebări indiscrete.

Când un user normal selectează un URL (uniform resource locator) și cere un webpage, browserul lui deschide un TCP (transmission control protocol), conectându-se la un server web, apoi creând un HTTPR (hypertext transmission protocol request) folosind conexiunea TCP. În cazul în care cererea este acceptată, mesajul navighează înapoi fragmentat folosind IP-ul (internet protocol) prin același protocol TCP și, în final, înainte de a ajunge la utilizatorul browserului, este reconstruit printr-o serie de pași consecutivi.

Pe web, fiecare act de comunicare presupune automat și o operație logico-matematică. Șmecheria constă în a folosi dialogul între servere nu pentru a comunica ceva, ci pentru a prelucra anumite date distribuite între milioane de calculatoare, pe care le pui să lucreze pentru tine fără să știe că fac muncă voluntară.

Webul nu este nici pe departe acea lume democratică ridicată în slavă de cyber-entuziaști. Această rețea asimetrică conține câteva zeci de mii de noduri-cheie superconectate în comparație cu restul serverelor. Dacă aceste noduri cad, pa internet. Toată lumea a auzit despre Fiul Mașinii, Noul Mesia Electronic pe care psihonauții îl asociază legii lui Moore. Dar foarte puțini știu că ei folosesc imensa conectivitate a celor câteva zeci de mii de noduri ca să-și sponsorizeze toate proiectele legate de venirea Lui. De fiecare dată când vă conectați la site-ul vostru preferat, un mic contor efectuează

o operațiune care vă încetinește cu o fracțiune de secundă accesul. *Time is money*. Timpul vostru în buzunarul lor.

V-am spus toate astea ca nu cumva să vă faceți impresia că psihonauții ar fi doar un grup de tineri pasionați de IA, care lucrează sârguincios și dezinteresat pentru a grăbi Singularitatea, cum numesc ei momentul când puterea computațională a inteligenței artificiale o va depăși pe cea umană. Normal că orice poveste dă frumos într-un film sau între copertile unei cărți. Normal că orice utopie arată impecabil de la distanță și sună fascinant atâta timp cât nu ești direct implicat în ea. Nu vă faceți iluzii, netul este și el o junglă care urmează imperturbabil legile oricărei jungle: halește sau vei fi halit.

Dar să revin la site-ul cu pricina. Pe prima pagină scria cam așa:

„Welcome to psychonautica, the first site specialized into mind travels“, apoi urma o serie de explicații:

„Prima viteză psihică este de 10 la puterea 18 biți pe secundă, aproximativ de zece ori capacitatea de procesare a unui creier obișnuit. Ea ți-a permis să ajungi pe acest site. Nu e mare lucru. Două-trei doze de speed, niște reflexe bune și iată-te aici. Numai că de-abia dacă ajungi să depășești a doua viteză psihică, adică 10 la puterea 19 biți pe secundă, poți începe să călătorești cu adevărat. Dar pentru asta drogurile nu-ți vor mai folosi la nimic.“

„Ca să începi inițierea, trebuie să ai o chemare specială. Depășirea celei de-a doua viteze psihice nu este pentru vânătorii de recorduri sau de senzații tari, ci doar pentru aceia pentru care călătoriile interioare reprezintă o vocație.“

Ca niște instantanee surprinse în fața unei prăbușiri iminente, prozele din *Psihonautica* recompun itinerarul unei minți aflate în căutarea sensului. Pornind de la tentațiile și pericolele lumilor virtuale și apelând la întrebări despre univers, limitele cunoașterii și ecuația propriei existențe, vocea psihonautului – *acest hacker al realității* – ne aduce, paradoxal, mai aproape de ce înseamnă să fim umani. Pe un ton deopotrivă erudit și colocvial, pe parcursul celor zece povestiri aflăm, printre altele, cum supraviețuim unei catastrofe, ce înseamnă să ne refugiem în vise și avataruri, care sunt posibilitățile limbajului și cum să ne construim realități alternative. Totul într-un exercițiu filozofic în care haosul și ordinea coexistă după niște legi intricate și capabile să fascineze.

